

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) przeciwko B. B. o zapłatę, na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 18 lutego 2020 r., na skutek przedstawienia akt sprawy I ACo (...) przez Sąd Apelacyjny w (...) w przedmiocie wniosków sędziów Sądu Okręgowego w R. i sędziów delegowanych do orzekania w Sądzie Okręgowym w R. oraz sędziów Sądu Rejonowego w R. o wyłączenie od orzekania w sprawach V Co (...) Sądu Okręgowego w R. oraz I C (...) Sądu Rejonowego w R.,

odmawia przekazania sprawy.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) przeciwko B. B. o zapłatę na podstawie art. 44² k.p.c. przedstawił Sądowi Najwyższemu akta o sygnaturze I ACo [...] w celu wyznaczenia innego Sądu Apelacyjnego do rozpoznania żądań sędziów Sądu Okręgowego w R.

i sędziów sądów rejonowych delegowanych do orzekania w Sądzie Okręgowym w R. o wyłączenie od rozpoznania sprawy V Co (...) Sądu Okręgowego w R. obejmującej żądania sędziów Sądu Rejonowego w R. o wyłączenie od orzekania w sprawie I C (...) Sądu Rejonowego w R. w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) przeciwko B. B. o zapłatę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na mocy ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469 ze zm., dalej jako: „ustawa nowelizująca”) wprowadzony został przepis art. 44² k.p.c. Stanowi on, że w sytuacji, w której stroną jest Skarb Państwa, a państwową jednostką organizacyjną, z której działalnością związane jest dochodzone roszczenie, jest sąd: 1) właściwy do rozpoznania sprawy - sąd ten z urzędu przedstawia akta sprawy sądowi nad nim przełożonemu, który przekazuje sprawę innemu sądowi równorzędnemu z sądem przedstawiającym, względnie 2) przełożony nad sądem właściwym do rozpoznania sprawy - sąd właściwy do rozpoznania sprawy z urzędu przedstawia akta sprawy temu sądowi przełożonemu, który przekazuje sprawę innemu sądowi równorzędnemu z sądem przedstawiającym, mającemu siedzibę poza obszarem właściwości sądu przekazującego.

Przepis art. 44² k.p.c. wszedł w życie w dniu 7 listopada 2019 r. Ma jednak zastosowanie także w sprawach, w których postępowanie zostało wszczęte przed tym dniem (art. 9 ust. 2 ustawy nowelizującej, por. w związku z tym również postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2019 r., V CO 294/19, nie publ., i z dnia 29 stycznia 2020 r., V CO 8/20, nie publ.).

Adresatami przepisu art. 44² k.p.c. są sąd właściwy do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji i sąd nad nim przełożony. Przepis ten nie dotyczy kolejnego sądu przełożonego nad tym sądem, który jest sądem przełożonym nad sądem pierwszej instancji.

W sprawie Sąd Okręgowy w R. , będąc na podstawie art. 52 § 1 k.p.c. właściwym do rozpoznania żądań sędziów Sądu Rejonowego w R. o ich wyłączenie od rozpoznania sprawy z powództwa Skarbu Państwa - Sądu

Apelacyjnego w (...) przeciwko B. B. , sygn. akt I C (...), przedstawił zagadnienie tego wyłączenia Sądowi Apelacyjnemu w (...) (karty 385 i 386 akt sprawy), uznając, że działa na podstawie art. 44² pkt 1) k.p.c. Przyjmując, że w kontekście art. 44² k.p.c. sprawą może być nie tylko sprawa główna, ale także sprawa o wyłączenie sędziów, należy stwierdzić, że podstawą do przekazania przez Sąd Okręgowy w R. zagadnienia wyłączenia sędziów Sądu Rejonowego w R. był - w okolicznościach sprawy - art. 44² pkt 2) k.p.c., a nie art. 44² pkt 1) k.p.c., ponieważ stroną postępowania w sprawie głównej jest Skarb Państwa – Sąd Apelacyjny w (...), a nie Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w R.. Brak było podstaw do zastosowania art. 52 § 1 k.p.c. na etapie rozpoznawania przez Sąd Okręgowy w R. kwestii wyłączenia sędziów Sądu Rejonowego w R. , ponieważ przepis art. 44² k.p.c. wyprzedza stosowanie przepisu art. 52 § 1 k.p.c.

Zasada, że art. 44² k.p.c. dotyczy sądu właściwego do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji i sądu nad nim przełożonego, a nie kolejnego sądu przełożonego nad sądem przełożonym sądu pierwszej instancji, odniesiona do sprawy o wyłączenie sędziów i do okoliczności niniejszej sprawy prowadzi do wniosku, że Sąd Apelacyjny w (...) nie mógł wystąpić do Sądu Najwyższego na podstawie art. 44² k.p.c. o przekazanie sprawy o wyłączenie innemu Sądowi Apelacyjnemu. Sąd Apelacyjny w (...) na podstawie art. 44² pkt 2) k.p.c. powinien natomiast przekazać sprawę o wyłączenie sędziów Sądu Rejonowego w R. innemu sądowi okręgowemu mającemu siedzibę poza obszarem właściwości Sądu Apelacyjnego w (...). Rozpatrywanie żądania wyłączenia sędziów Sądu Okręgowego w R. od rozpoznania żądań wyłączenia sędziów Sądu Rejonowego w R. jest - ze względu na pierwszeństwo stosowania przepisu art. 44² pkt 2) k.p.c. przed przepisem art. 52 § 1 k.p.c. - bezprzedmiotowe.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw